GAZETA LWOWSKA

We Srodę **Nro. 116.** 12. Października 1825.

WIADOMOŚCI KRAIOWE.

Dokończenie Zdania sprawy o przeniesieniu Świętéy Korony Państwa na powrót do kaplicy.

Po urządzeniu przedsięwziętem około kleynotów Państwa, odprowadzono ie w d. 24. z południa o godzinie 4téy do kaplicy kościoła farnego. Skoro wszystkie wyżéy wspomnione Osoby weszły do pokoiów, włożyli Strażnicy koronni w przytomności N. Pana kleynoty Państwa do skrzyni, takową zamknęli, a W. Ochmistrz Arcyxięcia Palatyna przyłożył pieczęci obudwóch Strażników koronnych iakoteż pieczęć Arcyxięcia Palatyna, a klucze do skrzyni wręczył N. Cesarzowi Jegomości. Poczém pokryto skrzynię złotogłowiem, Portatorowie ią podnieśli, a poprzedzeni przez Arcyxięcia Palatyna i Deputowanych, iakoteż otoczeni obudwoma C. K. Kommissarzami i Strażnikami koronnymi, wynieśli takową z pokoiu schodami do otwartego powozu, koło którego szła C. K. Węgierska i C. K. Gwardyia przyboczna Drabantów. Orszak szedł następuiącym porządkiem, i udał się tąż samą drogą do kościoła farnego iak pierwéy: 1) Oddział Kirissyerów; 2) Nadworny Furyier w liberyi przydwornéy; 3) Dwóch Furyierów w mundurach polowych; 4) Deputowani i Portatorowie częścią na suto przybranych koniach, częścią w pięknych powozach; 5) Arcyxiążę Palatyn, za którym szedł oddział C. K. Gwardyi Drabantów z halabardami, prowadzony przez Wice-Wachmistrza. Poczém sześciokonny powóz ze skrzynią, po bokach po trzech C. K. lokaiów w liberyi, daléy cały Magistrat miasta, wszyscy z odkrytą głową, oprócz tego po prawéy i lewéy dwunastu gwardyi przybocznéy węgierskiéy i dziesięciu ludzi węgierskiéy straży koronnéy. 7) Daley 1 powóz sześciokonny z C. K. Kommissarzami i Strażnikami koronnymi; 8) Zastępca Arcynadwornego Odźwiernego *(Janitorium Regalium Mag.)* z Kommissarzami Stanowemi konno, i nakoniec 9) znowu oddział Kirissyierów.

Podczas ciągnienia orszaku dzwoniono we wszystkie dzwony, a z zamku huczały działa. Straż główna stanęła pod bronią i pozdrowiła chorągwią; zaś woysko i milicyia mieyska stały na ulicach aż do kościoła. Przy schodach wielkich kościelnych zatrzymał się powóz, Portatorowie podnieśli skrzynię, zanieśli do kaplicy, któréy drzwi zamknięto i zapieczętowano, i przy tychże postawiono straże.

Oto iest spis imion towarzyszących koronie: A. Magnaci: Przewielebni Biskupi, Maxymilian Verhowacz i Józef Belik, Cześnik Hrabia Antoni Cziraki; Miecznik *(Dapifer Reg. Magister)* Hrabia Stefan Illyéskázy, i Starostowie Hrabia Jan Nep. Keglewich, z Komitatu Barszerskiego, a Jozef Klobusiczki z Barszoderskiego Komitatu. — Z tabuli Król.: Piotr Ghyczy, Wice-Palatyn, i Mikołay Karass, Sędzia; zaś Stefan Osegovich z Kroacyi. — Z Duchowieństwa: Kanonicy, Szuchich z Kapituły Koloczerskiéy, a Stefan Drarzanzki z Preszburgskiéy. Z Komitatów: Kasper Takats z Preszburgskiego, Emeryk Babothy z Neutrerskiego, Ignacy Beseredy z Raabskiego, Franciszek Nedeczki z Tolnerskiego, Hrabia Alexander Csaki, ze Spiskiego, Tomasz Ragaly z Borszoderskiego, Samuel Bonis z Szaboltszerskiego, Alexander Kassony z Torontalerskiego Komitatu. — Zastępcy nieobecnych Magnatów: August Bartakovich, Herman Busan, Hrabia Kaźmierz Draskowicz. — Z Król. miast wolnych: Stefan Say z Stuhlweissenburga, i Daniel Komlozy z Debreczyna. — Imiona ośmiu Portatorów skrzyni. Magnaci Hrabia Wincenty Szapary, Hrabia Jozef Teleky, Baron Jan Luzeński, Hrabia Samuel Deseoffy. — Z Komitatów: Jan Pronay z Nowogradzkiego, Ignacy Végh z Weissenburgskiego, Stefan Serencsy z Unghvarerskiego, Franciszek Rhedey, z Berghershiego.

Na piątém posiedzeniu w dniu 22. trudniono się proiektem do dziękczynnego Adressu dla N. Cesarza i Króla za nayłaskawiéy udzielone propozycyie.

Adres ten odczytano na posiedzeniu szóstém w d. 24., który Arcyxiążę Palatyn i Prymas Państwa, imieniem Zgromadzenia Stanów podpisali i zapieczętowali, aby N. Panu podać.

WIADOMOŚCI ZAGRANICZNE.

Ameryka Hispańska.

Boliwar zwiedza teraz prowincyie wyższego Peru. Pewien Jenerał udał się z Buenos-Ayres do Potosi, dla naradzenia się z Jenera-

)(

łem Sucre. Podług wyroku Boliwara kupcy zagraniczni nie są więcey obowiązani w sprawach swoich używać Peruwiańczyka.

Wielka Brytaniia i Irlandyia.

P. Kanning, który w dniu 19. Września nocował w Eton, spodziewany był dnia następuiącego w Londynie.

Gazeta New-Times z dnia 21. Września zawiera względem protestacyi PP. Roche i Washingtona w Napoli di Romania, następuiące postrzeżenia: Niezapuszczaiąc się w uwagi nad Aktem poddania się Greków, niemożemy iednakże zamilczeć, że ta protestacyia iest bezwstydną. Philhelenowie francuzcy, podług rachunku przez Wydział złożonego, podpisali blisko 4000 funtów szt. na korzyść Greków, i posłali tamże 68 Officerow wraz z Jenerałem Roche. Pomoc Amerykanów północnych nie więcey okazała się bydź wspaniałą. Teraz, szczerze wyznaiemy, niemoże nikt mieć mniey uszanowania ku Władzom Greckim, iak my; pomimo to sądziemy iednakże, że mieszanie się ludzi iakto PP. Roche i Washingtona do spraw narodu, czyli ułamka narodu, któremu tak nieznaczne przynieśli posiłki, iest w nayważszym stopniu śmiesznem i bezwstydnem. Muszą oni bardzo mieć złą opiniią o kraiu, którego stali się stron k mi, ieźli sądzą, że kilka tysięcy funt. szterl. i kilka tuzinów ludzi, tym, którzy ie przystawili, może nadawać prawo przepisywać ustawy Rządowi. Jednakże musiemy wyznać prawdę i oddać słuszność, że nasi Philhelenowie podczas swego pobytu w Grecyi równie nieroztropnie postępowali. Powiedzieliśmy iuż, że posiadanie Grecyi, pomimo chciwości naszych sąsiadów nie uważamy być rzeczą bardzo dla nas pożądaną, i przekonani iesteśmy, że wyrok naszego Rządu względem wspomnionego Aktu, nie zbiie naszych twierdzeń. Dla sprawy ludzkości życzemy, aby walka, która na Grecyią wszystką srogość i okropność, nieodstępne towarzyszki wewnętrznych woien u ludów barbarzyńskich, spokoynie ukończoną została; lecz z resztą nie możemy bezpośrednio należyć do skutków oneyże. Przewaga nasza na morzu lewanckiem iest zapewnioną i niepotrzebuie żadnych nowych na oney wsparcie posiadłości.

Kuryier Angielski z d. 20. Września umieścił następuiący Artzkuł: »Austryiacki Dostrzegacz z d. 8. Września zawiera wiadomości odebrane z Konstantynopola przez nadzwyczayną sposobność, i udziela potem z Spektatora wschodniego z d. 17. Sierpuia listu z Napoli di Romania, pod d. 4. Sierpnia, obeymuiącego wiadomość o znaney propozycyi, którą Rząd w Nappli di Romania miał uczynić, to iest Grecyią poddać pod opiekę Anglii. Dostrzegacz Austryiacki do wiadomości tey dodał uwagi, w formie przypisku do tego listu. Uwagi te z powodu zrzódła, z którego pochodzą, godne czytania, kładziemy poniżey, a na teraz niechcemy wchodzić w niepotrzebny rozbiór przedmiotu tak ieszcze niedoskonałego. Dostrzegacz Austryiacki mówi: »Wszystkie wiadomości w Artykule Spektatora wschodniego potwierdzone są zupełnie przez doniesienia, któreśmy wprost z Napoli di Romania otrzymali.« Być to może. Gdy o namienionych zdarzeniach dokładnieyszą otrzymamy wiadomość, będziemy w stanie lepiey sądzić o onych charakterze. Poznanie bliższych szczegółów, do nadeyścia których wstrzymuiemy się wszelkiego sądu, niemoże atoli, iak naprzód twierdziemy, zrządzić odmiany w naszey teraźnieyszey opinii, to iest, że Angliia w śród wszelkich iakie mogą być okoliczności, nie może zezwolić na wniosek takiego rodzaiu. Przyczyny są iawne.«

Rząd zakłada w Edymburgu akademiią, w którey pewna liczba wybranych Oficerów będzie pobierała osobną naukę, aby kraiowi szczególniey za granicą skuteczniey służyć mogli. Naypierwey otworzony ma byó kurs w ięzyku Indostanskim i Perskim dla Oficerów przeznaczonych do Indyiów.

Z Porthsmouth piszą, że okręty Lorda Cochrane stoią także naprawione i gotowe do żeglugi; wspomniony Admirał powróci zapewne do Brazylii.

Listy prywatne nadeszłe z Kalkuty okrętem Albion dochodzące do d. 12. Kwietnia nie tak pochlebnie wystawiaią tameczne okoliczności, iak ie Kuryier udzielił z doniesień urzędowych. Jenerał Morison wziął istotnie w d. 31. stolicę Królestwa Arrakanu w prawdzie Birmanom uległego, lecz niebardzo ieszcze przychylnego. Jenerał Archibald Campbell z głównem swoiem woyskiem posunął się w d. 23. Lutego w Królestwie Avy aż do Laing, 70 mil angielskich od Rangoon, bez szczególnego oporu, lecz bardzo pomału, ponieważ drogi dla dział i słoniów dopiero Pionery przez lasy przecinać musieli, i do dnia 15. Marca spodziewał się doyść do Prome, nad rzeką Jrawaddy, gdzie Birmanie zebrali 50,000 ludzi i 800 zbroynych czółen. Tym czasem Jenerał ten nie liczy więcey iak 2000 ludzi i przednią straż Dywizyi rzeczney pod Jenerałem Cotton, złożoney z 1000 żołnierzy Europeyskich. Dywizyia ta, chcąc po wzięciu w d. 7. Marca miasta Jang-you-Chou wyruszyć przeciwko Donechiou, poniosła wielką klęskę. Zastawszy bowiem nieprzyiaciela w mocnem stanowisku, uderzyła na niego, i zdobyła pierwszą liniią iego szańców, lecz przy drugiey tak była silnie odpartą, że i

pierwszą utracić musiała. Z dwóchset ludzi 89go pułku, którzy przypuścili attak, poległo dwóch Officerów, trzech raniono, a blisko 100 podofficerów i żołnierzy zostało zabitych lub ranionych. Zatem połowa atakuiących legła na placu. O stracie Seapoysów nic nie namieniaią. Jenerał Cotton wsiadł z resztą woysk swoich na łodzie, i cofnął się kilka mil, dla oczekiwania posiłków, które też pod Jenerałem Mac-Creagh wyszły z Rangoon. Zatem woyna, mówią listy prywatne, nie iest rozstrzygnioną, tém bardziéy ukończoną. Tymczasem zapewnienie doniesień urzędowych potwierdza się, że Kasta włościan wszędzie bez naymnieyszego oporu poddaie się Anglikom.

Francyia.

W d. 23. Września przed południem przyymował Król i Królewska rodzina w St. Cloud na prywatném posłuchaniu Xięcia Augusta Pruskiego, który pod imieniem Hrabiego Mannsfeld ieździ po Francyi. Poseł Pruski, Baron Werthern towarzyszy mu.

W d. 24. Września rano udał się Król z Delfinem z St. Cloud do Tuilleryiów i o godzinie 11 powozem przydwornym bez eskorty odwiedził dniem wprzódy przybyłego Króla Jmci Pruskiego. Poczém obadwa powrócili do St. Cloud.

Gwiazda donosi z Paryża pod d. 26. z. m.: »Król Jegomość Pruski z synem Swoim Xięciem Albertem odwiedził wczoray z południa Króla, Delfina i Delfinową, i Xiężnę Berry, dzisiay będzie iadł obiad z Królem i rodziną Królewską. Wieczorem będzie u Dworu widowisko; aktorowie teatru: Gymnazyium, przedstawią: Artystę, a aktorowie teatru *Variété* dadzą sztukę: »Dzicy Bracia«. — W sali Dianny będzie stół na 84 osób.«

Król Jegomość Pruski zaszczycił obecnością Swoią drugie przedstawienie opery Mayerbeera: *Crociato in Egitto*, która powtórnie zyskała oklaski. Nie mogło nic bardziéy być przyiemnego dla P. Mayerbeera (Berlinczyka), iak, że Król iego był świadkiem tryiumfu, który znakomity iego talent odniósł przez to dzieło w Paryżu. Odznaczyli się: śpiewaczki Pasta, Schiasetti, śpiewak Donzeli i t. d. Dzisiay o 2 godzinie ziechał także Xiążę Kumberlandyi, brat Króla Jmci Angielskiego i Xiążę Frydryk Pruski. Minister Skarbu Hrabia Villele powrócił w d. 22. Września do Paryża. Dwóch Deputowanych Haytyckich przybyło w d. 23. także do Paryża, trzeciego spodziewano się.

Monitor z d. 23. Września zawiera: I. Rozporządzenie Królewskie z d. 16. Września zalecaiące: 1) Kommissyia upoważniona wynaleść ilość 5procentowych dochodów, których zamiany na 3procentowe żądano, iest równie upoważnioną, *a*) sprawdzić ilość zapisów 3procentowych w skutek owych żądań; *b*) wykazać ilość próśb podanych do d. 22. Września r. b. o zamianę na 4 1/2 procentu. 2) W wspomnionym d. 22. Września zamknie Kommissyia tak sprawdzanie zapisanych 3procentowych, iak i rejestr próśb o zamianę na 4 1/2 procenta, i 3) protokóły swych działań ogłosi we 24 godzinach. 4) Członkowie Kommissyi, którzy nie są obecni, oddaliwszy się na czas za pozwoleniem, iako to: Bonville i Hrabia Berenger, zastąpieni będą przez PP. Freville i Frenilly. — W skutku tego rozporządzenia udziela Monitor II: protokołu wspomnioney Kommissyi zamkniętego w d. 22. Wrześaia o północy. Ztąd wypływa: *a*) względnie 3procentowych: że do d. 5. Sierpnia zamówiono 30,692,479 fra. dochodów wieczystych 5procentowych zamienić na 3procentowe, — że z tego 30,574,116 fran: wieczystych dochodów ostatecznie na 3procentowe zamieniono, i że z téy zamiany pochodzące 3procentowe, 24,459,035 fr., dochodów wieczystych wynosiły. *b*) Względnie 4 1/2 procentowych: że 1,176,704 fr. dochodów wieczystych 5procentowych zamówiono do zamiany na 4 1/2 procentowe — że z tego ostatecznie zamieniono 1 mill. 80,345 fr. wieczystych dochodów na 4 1/2 procentowe, i że z téy zamiany pochodzące 4 1/2 procentowe czynią 972,228 fran. wieczystych dochodów.

Po tém protokole zdał Minister Skarbu P. Villele w d. 23. Września Królowi III: Sprawę, w którey przedstawia, aby pochodzące z zamiany zniżenie procentów długu Stanu, w ilości 6 mil. 223,198 fr. rocznie — stósownie do ustawy z d. 1. Maia 1825 — użyć na zmnieyszenie dodatkowych centymów stałych podatków, a to:

	fr.	cent.
a) gruntowego, osobistego i od ruchomości o 3 cent. na franku	5,457,464	5
b) podatek od drzwi i okien o 6 centy. na franku	768,748	98
Summa	6,226,213	8

która na procentach oszczędzoną summę cokolwiek przewyższa. — Do tego Zdania Sprawy dodane iest IV: rozporządzenie Królewskie z d. 23. Wrześ., nakazuiące uskutecznić powyższe zmnieyszenie podatków na rok 1825.

Zjednoczone Niderlandy.

Król Jegomość mianował Kawalerami W. Krzyża Belgickiego orderu Lwa: Xięcia Karola i Albrechta Pruskiego, Xięcia Kumberlandyi i Xięcia Wilhelma Ludwika Jerzego Sasko-Witgenstein-Wittgensteina. Ten sam order ma iuż Xiążę Wilhelm Pruski, towarzyszący Królowi swoiemu Oy-

cu, iakoteż Xiążę Następca Tronu Pruskiego. — Jenerał Major Witzleben mianowany został Kommandorem orderu Wilhelma.

Rząd Niderlandzko-Wschodnio-Indyyski przez wysłanego Kommissarza z korwetą, brygiem i 400 ludzmi, bierze w imieniu Króla Niderlandzkiego w posiadłnść zamek Marlborough i Bencoolen, które posiadłości przez Anglików ostatnim traktatem Niderlandczykom odstąpione zostały. Ten sam Kommissarz osadzi potém Natal, tak dalece, że całe brzegi zachodnie ważnéy wyspy Sumatra, pierwéy po połowie do Anglików i Niderlandczyków należące, teraz Niderlandczyków będą własnością.

Niemcy.

Królestwo Ich Mość Bawarscy przybyli znowu w d. 26. Września z Tegernsee do Nimfenburga w towarzystwie Królowéy Jmci Fryderyki Szwedzkiéy.

W. Xiążę Heski raczył Barona Rothszylda w Frankforcie, dotąd Kawalera orderu domowego W. Xiążęcego, dać Krzyż Kommandorski tegoż samego orderu.

Rossyia.

Wydział Spraw Azyiatyckich wydał regulamin dla handlu Rossyysko - Azyiatyckiego przepisuiący w treści, co następuie: 1) Przyznane prawo Persóm na mocy traktatu w Gulistanie przybywać za paszportami ich Władzy, do Rossyi, tamże zatrzymywać się i prowadzić interesa kupieckie, zupełnie iest utrzymane, a nawet upoważnieni są prowadzić handel hurtowny. 2) Persowie do Rossyi przybywaiący, życzący sobie trudnić się sprawami handlowemi *en detail*, równie poddanym Rossyyskim, obowiązani są starać się o pozwolenie handlowania, i tak, iak Rossyianie opłacać mieyscowe akcyzy, daniny mieyskie i kraiowe i podatki; iednakowoż przytém nie maią być uważani za poddanych Rossyyskich. 3) Równie wszystkie Azyiaty do Rossyi przybywaiący i przywożący z sobą towary, mieć muszą podobne karty handlować dozwalaiące, albowiem bez tych wolno iest im tylko handlować na linii cłowéy, w miastach na zamianę towarów przeznaczonych; na trzech głównych iarmarkach, t. i. w Irbitie, Niżnym Nowogrodzie i Korenny. 4) Wszystkie Azyiaty, bawiący w Rossyi, iako sługi handlowe lub umocowani, podlegaią urządzeniom giełdy, mianowicie: *a*) umieszczeni u kupców Rossyyskich w iakimkolwiek zawodzie, muszą mieć w miarę swego zatrudnienia pozwolenie pierwszéy lub drugiéy klassy. *b*) Takież same świadectwa muszą mieć te Azyiaty, którzy umieszczeni są u drugich Azyiatów kupieckiemi świadectwami opatrzonych, a którzy maią prawa handlować na linii celnéy, lub na głównych iarmarkach. *c*) Ci, którzy są u Azyiatów iedynie na liniiach pogranicznych i trzech głównych iarmarkach, lub u kupców *en gros* handluiących, nie maią potrzeby, tak, iak ich pryncypałowie okazywać podobne pozwolenia. 5) Karty na pozwolenie handlowania tak dla Persów, iak i innych Azyiatów będą każdego czasu bez podwyższenia ceny wydawane. Ci, którzy będą przekonani - iż bez pozwolenia, lub nie stósownie do tego, prowadzili handel za miastami nadmorskiemi i pogranicznemi, i w miastach na zamianę przeznaczonych, wyiąwszy trzech głównych iarmarków, uledź maią ustanowionym karom na mocy dodatkowego regulaminu o giełdach. Wykonanie tych przepisów bierze swóy początek z d. 1. Stycznia 1826.«

Z początkiem 1826 kończy się poddaństwo w prowincyiach Rossyyskich nad morzem wschodnim położonych.

Do d. 2. Czerwca znaleziono znowu w kopalniach Slatuskich (Gubernii Permskiéy) 25 sztuk rodzinnego złota, ważące 2 pudy 26 funt. i 13 łótów. Naywiększy kawałek ważył 15 funtów.

Rossyia wyprowidziła roku zeszłego do północnéy Ameryki wyrobów kraiowych za 2,209,665 dolarów.

Uniwersytet w Abo wysłał na swóy koszt Da. Dommerta i ucznia Siegfrieda w podróż naukową na Kaukaz i do prowincyy na Persach zdobytych, których Władzom mieyscowym polecił.

Wprowadzenie lexykonu konwersacyynego surowo zabronione i niedawno z powodu dawnieyszego naruszenia tego zakazu, surowe zapadły kary.

Na wyciągnienie i konfiskatę pieniędzy miedzianych dawnego stępla przedłużony iest termin ostateczny do d. 1. Stycznia 1826.

Podług wiadomości pewnych z St. Francisco w Kalifornii, w Petersburgu odebranych, panowała tamże w d. 19. i 22. Listopada 1824 straszna burza ze strony południowo-zachodniey i tak podniosła morze i sprawiła powódź, iakiéy nie pamiętaią. Powodzie w Petersburgu i w Kalifornii w iednym czasie zaszłe, każą wnosić, że do tego była iedyna i ogólna przyczyna, ale nie ta, którą mniemano znachodzić w byłych i częstych wiatrach zachodnich na morzu północném, ponieważ iak wiadomo, obadwa te mieysca leżą na przeciwległym półkulu ziemskim.«

Redakcyia Józefa Bensy; Druk Piotra Pillera.